

MICHEL  
HOUELLEBECQ

# Harta și teritoriul

Traducere din limba franceză  
și note de Daniel Nicolescu

POLIROM  
2017

Către orele 18.00, Jed începu să se simtă obosit de comportamentul celor doi și îi anunță că se duce să facă o plimbare. „Dau doar o raită primprejur, fac câțiva pași pe străzi, nu vă îngrijorați, mersul îmi prinde bine.”

Remarca lui dovedea însă un optimism exagerat, după cum își dădu seama de îndată ce păși pe Boulevard Vincent-Auriol. Mașinile treceau în trombă, împrăștiindu-l, era frig și ploua cu gălcata, asta-i cam tot ce se întâmpla în acea seară pe Boulevard Vincent-Auriol. Un hipermarket Casino și o stație de benzină Shell rămăseseră singurele centre perceptibile de energie, singurele propuneri sociale capabile să stârnească dorința, bucuria, veselia. Jed cunoștea deja aceste popasuri ale vieții: fusese, vreme de ani buni, clientul fidel al hipermarketului Casino, după care s-a orientat către Franprix, magazinul de pe Boulevard de l'Hôpital. Cunoștea bine și benzinăria Shell: apreciasse faptul că, în multe duminici, putuse să-și ia de-acolo provizii de Pringles și sticle de Hépar, dar astă-seară n-avea rost, fusese cu siguranță prevăzut un cocteil și se apelase la un serviciu de catering.

Cu toate astea, intra în hipermarket, printre zeci de alți clienți, și putu să constate imediat diferite îmbunătățiri. Lângă zona de librărie, un raion de presă propunea acum o selecție bogată de ziare și reviste. Oferta de paste italienești proaspete devenise mai consistentă, în mod hotărât, nimic nu putea opri elanul pastelor italienești proaspete; propunerile zonei de restaurante a magazinului se îmbogățiseră cu un *Salad Bar* cu autoservire, nou-nouț, ce alinia vreo cincisprezece specialități, dintre care câteva i se păsură delicioase. Iată că i s-a stârnit chef

să revină; *al naibii* ce i s-a stărnit cheful să revină, cum ar fi spus Houellebecq, căruia dintr-odată Jed îi regretă amarnic absența, în fața *Salad Barului*, unde câteva femei între două vârste evaluau, dubitative, valoarea calorică a combinațiilor propuse. Știa că scriitorul îi împărtășea gustul pentru marile magazine, *adevăratele* magazine cum îi plăcea să spună, și că, aidoma lui, își dorea ca, într-un viitor mai mult sau mai puțin utopic și îndepărtat, diversele lanțuri de magazine să fuzioneze într-un hipermarket total, care să acopere complet necesitățile oamenilor. Ce mult i-ar fi plăcut să viziteze împreună acest hipermarket Casino complet refăcut și să-și dea coate, semnalându-și unul altuia apariția unor segmente de produse inedite sau niște noi etichete de informare nutrițională, deosebit de exhaustive și de limpezi!...

Era oare pe cale să dezvolte un *sentiment de prietenie* față de Houellebecq? Cuvintele erau exagerate și, oricum, Jed nu se simțea în stare să trăiască un astfel de sentiment; străbătuse adolescența și prima tinerețe fără să fi cunoscut prietenii puternice, iar aceste perioade din viață sunt considerate ca deosebit de propice pentru așa ceva; era puțin probabil să întâlnească prietenia tocmai acum, *la spartul târgului*. Una peste alta, apreciasc întâlnirea cu el și, mai ales, îi plăcea textul lui, ba chiar considera că are o surprinzătoare calitate a intuiției, ținând cont de evidenta lipsă de cultură plastică a scriitorului. Îl invitase, desigur, la vernisaj; Houellebecq îl răspunsese că „va încerca să treacă pe acolo”, ceea ce însemna că n-avea aproape nici o șansă să-l vadă. Când a dat de el la telefon, era foarte entuziasmat de amenajarea noii sale case: după ce revenise în

Franța, cu două luni în urmă, într-un soi de pelerinaj sentimental prin satul în care își petrecuse copilăria, s-a întâmplat ca locuința unde crescuse să fie de vânzare. Considerase că așa ceva era „absolut miraculos”, un semn al destinului, și o cumpărase pe dată, fără să negocieze prețul, își mutase lucrurile – care, e drept, în cea mai mare parte nu-și părăsiseră niciodată cutile de carton – iar acum se ocupa de mobilare. În sfârșit, nu vorbise decât despre asta, așa că tabloul lui Jed părea să fie ultima sa grijă; cu toate astea, Jed a promis că i-l aduce după ce vor trece vernisajul și primele zile de expoziție, când mai apăreau uneori niște ziariști întârziați.

Spre 19.20, când se întoarse spre galerie, Jed zări prin vitrine vreo cincizeci de persoane care se plimbau printre șirurile de tablouri. Lumea venise la timp, probabil că era de bun augur. Marilyn îl văzu de departe și își agită pumnul în semn de victorie.

— Au venit greii..., îl spuse ea când se apropie. Greii greilor.

Într-adevăr, la câțiva metri, îl zări pe Franz discutând cu François Pinault, care era însoțit de o tânără încântătoare, probabil de origine iraniană, care îl asista la conducerea fundației sale artistice. Galeristul său părea că se chinuie grozav, își aglta brațele dezordonat și, preț de o clipă, lui Jed îi veni să-i sară în ajutor, dar își reaminti ceea ce știa dintotdeauna și ceea ce Marilyn îi întărise limpede cu câteva zile mai devreme: tăcerea îi pria mai bine decât orice.

— Încă nu s-a sfârșit..., continuă atașata de presă. Îl vezi pe tipul de-acolo, îmbrăcat în gri?

Arăta spre un bărbat de vreo treizeci de ani, cu față inteligentă, foarte bine îmbrăcat, ale

cărui costum, cravată și cămașă alcătuiau un delicat catalog de tonuri gri deschis. Se opri se dinaintea tabloului *Jurnalistul Jean-Pierre Pernaut* animând o sedință de redacție, o lucrare destul de veche a lui Jed, cea dintâi în care își reprezentase protagonistul în compania colegilor de muncă. Își aducea aminte că fusese un tablou deosebit de dificil, pentru că expresia colaboratorilor lui Jean-Pierre Pernaut ascultându-l pe liderul lor charismatic cu un ciudat amestec de venerație și silă nu fusese deloc ușor de redat, îi luase aproape șase luni. Acest tablou, însă, îl eliberase, abia după el începuse pânza *Arhitectul Jean-Pierre Martin* părăsind conducerea întreprinderii sale și, de fapt, toate marile sale compoziții având drept cadru universul muncii.

— Individul ăla e achizitorul pentru Europa al lui Roman Abramovich, preciză Marilyn. L-am mai văzut la Londra, la Berlin, dar niciodată la Paris, în orice caz, nu într-o galerie de artă contemporană. E bine că ai o situație de concurență potențială încă din seara vernisajului, continuă ea. E o lume mică, toți se cunosc, vor începe să evalueze, să fixeze prețuri. Prin urmare, da, e nevoie de cel puțin două persoane. În timp ce aici... Marilyn surâse fermecător, șmecherește, căpătând dintr-odată aerul unei fetițe, ceea ce îl surprinse pe Jed. Aici sunt trei... Îl vezi pe individul ala din fața tabloului Bugatti?

Se referea la un bătrân cu o figură istovită și ușor buhăit, cu o mică mustață sură, îmbrăcat într-un costum negru, prost croit.

— E Carlos Slim Helu. Mexican de origine libaneză. Știu că n-arată grozav, dar a câștigat o grămadă de bani din telecomunicații; potrivit estimărilor, are a treia sau a patra avere din lume. Și e colecționar...

Ceea ce Marylin numea *tabloul Bugatti* era de fapt Inginerul Ferdinand Piëch vizitând atelierele de producție de la Molsheim, unde era într-adevăr produs Bugatti Veyron 16.4, cea mai rapidă și mai scumpă mașină din lume. Echipată cu un motor de 16 cilindri în W, cu o putere de 1 001 cai, completat cu patru turbopropulsoare, ajungea de la 0 la 100 km/h în 2,5 secunde, atingând o viteză maximă de 407 km/ oră. Nici unul dintre pneurile disponibile pe piață nu putea rezista la asemenea accelerații, așa că firma Michelin fusese nevoită să creeze pentru ea niște cauciucuri speciale.

Slim Helu rămase în fața tabloului cel puțin cinci minute, deplasându-se doar foarte puțin, îndepărtându-se și apropiindu-se cu numai câțiva centimetri. Alesese, după cum remarcă Jed, distanța ideală de contemplare pentru acest format de pânză; era, cu siguranță, un colecționar adevărat.

Apoi miliardarul mexican a făcut stânga-mprejur și s-a îndreptat spre ieșire, fără să se adreseze cuiva sau să salute pe cineva. Când a trecut pe lângă el, François Pinault i-a aruncat o privire tăioasă; în comparație cu un asemenea concurent, omul de afaceri breton nu atârna prea greu. Fără să-i întoarcă privirea, Slim Helu s-a urcat în partea din spate a unei limuzine Mercedes de culoare neagră, care staționa în fața galeriei.

Trimisul lui Roman Abramovich s-a apropiat și el de *tabloul Bugatti*. Într-adevăr, era o operă ciudată. Cu câteva săptămâni înainte s-o începă, Jed cumpărase de la talciocul din Montreuil, cu un preț derizoriu – cam cât valoarea hârtiei folosite, nu mai mult –, niște cutii cu numere mai vechi din *Pékin Information* și *La Chine en*

*construction*, așa că tratarea plastică avea ceva amplu și aerian care îl apropia de realismul socialist în variantă chineză. Dispunerea într-un V larg a micului grup de ingineri și mecanici care îl urmau pe Ferdinand Piëch în vizita prin ateliere amintea foarte clar, așa cum avea să noteze mai târziu un istoric al artei deosebit de combativ și de bine documentat, de cea a grupului de agronomi și de țărani mediu-sărăci care îl însoțeau pe președintele Mao Zedong într-o acuarelă reprodușă în numărul 122 al revistei *La Chine en construction* și intitulată: „Tot înainte pentru culturile de grâu irigate din provincia Hunan!”. Era de altfel singura dată, după cum remarcaseră mai demult alți istorici de artă, când Jed folosisese tehnica acuarelei. Inginerul Ferdinand Piëch, aflat cu doi metri în fața grupului, părea mai degrabă că plutește decât că merge, că se află în levitație la câțiva centimetri deasupra pardoselii sintetice, de culoare deschisă. Trei puncte de lucru din aluminu primeau șasiurile de Bugatti Veyron aflate în diferite stadii de fabricație; pe fundal, pereții, în întregime din sticlă, lăsau să se vadă o panoramă a munților Vosgi. Printr-o ciudată coincidență, remarca Houellebecq în textul său de catalog, satul Molsheim și peisajele muntoase care îl înconjurau se aflau deja în centrul fotografiilor, tip hartă Michelin și vedere din satelit, cu care Jed hotărâse, în urmă cu zece ani, să-și deschidă prima expoziție personală.

Această simplă constatare, prin care Houellebecq – spirit rațional, ba chiar limitat –, nu consemna, cu siguranță, decât un fapt interesant, însă anecdotic, avea să-l conducă pe Patrick Kéchichian la redactarea unui articol înflăcărat, mai mistic ca niciodată: după ce ne înfățișase